

56

27

Prizm

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Θεσ - Παντοφ. 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις) *Ρ. π. τίνη*.....
(παλαιότερον ὄνομα : *Ρ. π. τίνη*.), Ἐπαρχίας *Κατερίνης*
Νομοῦ *Πιερίας*.....

2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος *Ἀδαν.*
Βασιλ. *Δόβας* ἐπάγγελμα *Διδάκταρος.*
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις *Ρ. π. τίνη Πιερίας*.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον. *34*.....

3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον *Δόβας Βασιλείου*.....

.....
ἡλικία *75*..... γραμματικαὶ γνώσεις *Ἀπόφοιτος*.....

Δημοτικῶν..... τόπος καταγωγῆς *Ρ. π. τίνη*.....

Πιερίας.....

β) *Βασιλ.* *Βασιλείου Νικηλ.* *(55 ἔτη, Ρ. π. τίνη)*

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; *Ἄ. πεδιναὶ διὰ σποράν*
ὀρεινὰ καὶ αἱ ὄρεσες διὰ βοσκήν
ποιμνίων.
Ἐπὶ τῇ περιοχῇ αὗται χωρίζονται κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; *ὄχι*.....

2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. *Ἀνήκουν εἰς*
*τοὺς Τούρκους μάλιστα καὶ αἱ χωρικοὶ τὰς ἐκεί-
νων διατεταγμένους.*
3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρώμενην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; *ὄχι*.....
ὅτι εἶναι χωρὶς καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του
ὅτι ποτὲ καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του.....

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

Ἀσχολοῦνται... ἐν ἀμφοτέρας συγχρόνως.

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; ... Ναι

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ; ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; ... Κωφίως ..

μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των.

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισα-κατόροι κλπ.) Καλλῆγοι Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...

Οὗτοι προήρχοντο ἀπὸ τῶν μέσων ἐργατικῆς.

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; Εἰς χρήμα

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τραχητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἐπὶ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται καὶ ἡμεῖς βόσκτο εἰς χρήμα.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

ἦσαν οὐκ.

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

Δὲν ἐπήγαινον πουθενά.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Κυρίως με ζωϊκὴν κόπρον καὶ
δωτέρω αὐτὰς με καῦσιν κλπ..
καλαμιῶν.....

- 2) Πότε ἐγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Εὐ. ἔτος 1948.....

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; .. τὸ μονόφτερο.....

βιδηροῦν ἄροτρον, ἐκμεταλλοποιήθη μετὰ τὸ 1940.
τὰ τρακτέρ μετὰ τὸ 1960

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐκμεταλλοποιεῖτο (ἢ ἐκμεταλλοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατασκευάζε, τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; .. τὸ βιδηροῦν ἄροτρον (φωτοφτέρον)

ἐκμεταλλοποιεῖτο ἐν ὅλοις τὰ χωράφια καὶ τὸ ἐπικρηνδύοντο ἀπὸ τῆς βιδηροεργασίας.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοιχοὺς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. χειρὰ αὐτοῦ. 4. ὀνί..... 7..... 10. μπουκαῖθρο

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9. σταβάρι.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... Εὐ. 1960.....
3) Μηχανὴ θερισμοῦ .. μετὰ Εὐ. ἔτος 1965.....

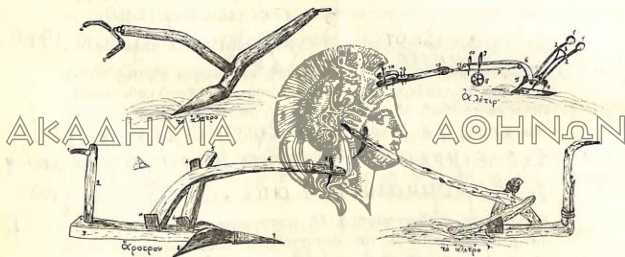
4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). Δὲν χρησιμοποιοῦνται

5) Μηχανή ἄλωνισμοῦ Μετὰ τὸ 1956.....

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοί.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφορῶν μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1.	6.	11.
2.	7.	12.
3.	8.	13.
4.	9.	14.
5.	10.	15.

(¹) Ἐὰν εἶναι δυνατὸν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησην).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφίων ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνί (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφορῶν τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

...εἶναι τὰ αὐτὰ δι' ὅλα τὰ χωράφια
ἐριμνιμῶν δὲ γῆματος μὲ μακρὰ ὄρεα
(ὡς π.χ. εἶναι τὰ δάκρυα ἐπὶ τῇ σελήνῃ).

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

...πλάγιον... πορφύρεον... ἡ δὲ δὴν

ΔΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΧΜΩΝ

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; (ὡς π.χ. ὡς π.χ.)

.....
.....
.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

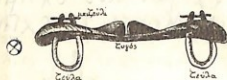
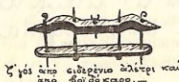
πριόνι, σκεπάρνι, ἀρίδα, ξυλοφαί.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. *Βόες, ἵπποι, ἡμίονοι.*

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν; *Δύο.*

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός; *Μόνον διὰ τῶν βόων.*

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζευλές, πιζεύλια κλπ.).

ἔρχεται εἰς τὸ σημεῖον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.

ἔρχεται εἰς τὸ σημεῖον.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

λέγεται μπουκλαδρα καὶ εἶναι εἰς τὸ σημεῖον.

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; *Δὲν γίνεται.*

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;

ἐκτελεσται εἰς τὸ σημεῖον.

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν,
 την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ
 εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον... Εἶναι ἡ αὐτὴ, μετὰ
 κοτυπέριον, δολιχὴν, λαμφαρχίαν, ἀήανον -
 κόπλιν, τριβύχταν, μπουλκίδεον,
 ... βλάβαν, καὶ δροινίαν, καὶ τὴν ἐδμήνιν
 καὶ ζεύον.

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτῆτης
 τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) υπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα
 ἢ συνήθεια εἰς τὸν πόπον σας... ἔστιν ἡ αὐτὴ, μετὰ
 ἡ ἰδιοκτητήν, ἐπὶ τῇ αὐτῇ, διέθετε
 παραχρῆν.

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ
 τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε,
 εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) ...
 ... σὺν δολιχῶν, ἀήανον, μετὰ κόπλιν, ἐπὶ
 ... καὶ τὴν ἐδμήνιν.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον...
 ... γίνεται λεπτομερῶς, μετὰ κόπλιν, ἐπὶ
 ... καὶ τὴν ἐδμήνιν.

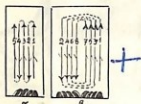
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ
 ὄργωμα· μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα
 τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
 ... τὰ κέρατα, μετὰ σχοινί, δεμένο ἐπὶ τοῖς
 κέρατοι, τοῦ ... καὶ τὴν ἐδμήνιν, μετὰ
 ἀπὸ τὸ καπνίδιον.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

.....
.....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

..Π.ε.ρ.ι.φ.ε.ρ.ε.ι.α.κῶς.....

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὲς ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσοράδες κ.λ.π.);

..Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα γίνονται β.ε. β.ο.ο.ρ.ι.ε.ς.....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; ..Μαί.....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηται ἄροτρον;

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

.....π.π.λ.ο.γί.ω.ς καὶ βαθ.ε.ο.ι......

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... *Ἀρ. α. β. ο. ε. ι. τ. ο. ν., δαίμιακος... και... ε. ι. τ. η. ρ. ο. ν.*

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά· π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ.

*... γίνεται λεπτομερῶς... ἀνὰ πτυξ
... εἰς τοὺς συγκεκριμένους...*

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

... εἰς τοὺς συγκεκριμένους...
ἈΚΑΔΗΜΙΑ *ΑΘΗΝΩΝ*

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ σπάρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

*... γίνεται ἐν αλλαγῇ σπορῶν καὶ δὲν...
... εἶναι ἀνεπὶ τῆς...*

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; ... *... εἰς τοὺς συγκεκριμένους...*

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. *τὸ δισάκι* εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους;

*... ἀπὸ τῶν δισάκων παίρνεται δ. ο. ο. ὅρος
... καὶ διασκορπίζεται...*

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρὰν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

...Μὲ ἑλλειψοειδῆ βιδὴν αἰρεθῆσαν
...Σιτλὴν (βουκέντρον).....

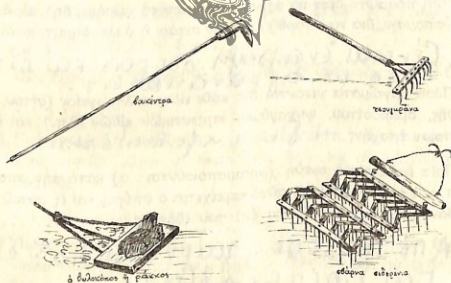
2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

...Μόνον εἰς τὴν ὁριζαν
...ἐλτὶς καὶ βάρνισμα γίνεται τὸ
...σβάρνισμα

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποὺ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδά, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

...Γίνεται μὲ τὴν τσαπί.....

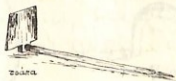
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

...σφ. η. ἀρχ. ον. λεπτομέρεια. εἰς γὰρ
...σημειώσατο.....

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

...Μόνου εἰς γὴν. οὐρανὸν ἀεραβοῖται
...χρυσὸς μοῦσος ἔτι δὲ σὺ φέρεις.....

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὅσπριων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους

...τὸ γόνιμὸν καὶ ποτιστικόν.....

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

...Διὰ τὴν ρόβην καὶ σανόν καὶ ἄλλα
...διὰ τὸ τριφύλλι γόνιμὸν καὶ ποτιστικόν.....

- 9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνουντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως.

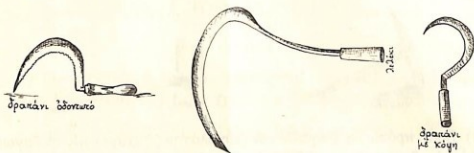
...Σπέρνουνται ἐν φωλιῇ.....

Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερίσμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.).....
Μ.Ε.Τ.Ο. ὀδοντωτὸ δρεπάνι ὡς
 τὸ κατωτέρω.....

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Μὲ κόσσα

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσετε αὐτήν).....

.....εἶναι ὁμαλή, ὡς ἡ κατωτέρω.....

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσετε ἢ φωτογραφήσετε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....

.....ἐκ ξύλου, κυλινδρικοῦ, ὡς ἡ.....

.....κατωτέρω.....

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.) ... κατεσκευάζον... οἱ...
 ... βιδοκρονοφοῖ...

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χειράς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) ... τὰ ρεβιθία, τὰ φαβοκί...
καὶ... ἐκλεόντο καὶ τώρα δι' ἐκρίζευσης

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. ... περὶ τὰ... 2.0-2.5... εὐ...

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουν) εἰς τὸ χωράφι μαζί μετὰ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραχμῆς, πιάσματα, χεριές, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα; ... οἱ... ἰ.δ.ο.ι... οἱ... θερίζονται
ἀποθέτουν τὰ δράγματα... ἰ.η.ι
τοῦ ἰ.δ.ο.ι...

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) ... τοῦ ο.δ.η.ν.η.α
κολλᾷ... δράγματα (δρομνιά)... 5-6
μαζὶ καὶ... οἱ στάχυες... ἔχουν τὴν
αὐτὴν κατεύθυνσιν...

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκυλίες.

..... λέγονται δρομνία.....

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματῖαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τρόπου καὶ ποῖον :

Θερίζαν καὶ ἄνδρες καὶ
γυναῖκες μαζί. Δὲν
ὑπῆρχον ἐπαγγελματῖαι θερισταί.

- 2) Πῶς ἡμεῖβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ἐξοκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τρόπον σας ὀνοματολογίαν).

Ὑπῆρχον ἡμερομίσθια καὶ ἡμερομίσθια
ἐργάται. Διὰ θερισμόν. Διὰ ἑξ. ἡμέρας
μ. ἐ. ρ., πρὸς χρῆμα. Πολύ. 6 δηνάρων.
ἡμεῖβοντο μ. ἐ. τὸ βτρέμμα καὶ
τοὺς παρ. ἑξ. καὶ φαγητόν.

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Οἱ θερισταὶ φέρον τὴν
παλαμίδα ἐξ ὑλίκου χάντ. ()
πρὸς ὠρ. ο. ρυθ. ξιν.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

no xi

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά.

Μου συγχωρεθ' ως και
στην ευθύνη

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἷς τινες τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάβαν, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι
 ἔθιμον.....

ΠΕΝΤΑΜΕΡΗΝΑ ΣΩΣΕΧΟΝ
ΕΙΣ ΤΗΣ ΒΥΡΝΕΥΣΕΣ.

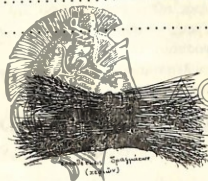
δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχυῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμόν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον;.....

..... ἡμέρας κατὰ τὴν ἰδίαν
..... ἡμέραν καὶ ἐξήχοντο.
..... Εἰς τὴν ἡμέραν τὴν αὐτήν.

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεματίασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

ΣΥΝΔΡΟΧΗΝ ΔΕΠΤΟΚΡΙΣΙΑ
ΚΑΙ ΕΧΕΔΙΔΥΡΑΦΙΑ ΕΠΙΔΕ,
ΕΠΙΣΤΕΒΕΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

JOHN

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνε-
κεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα
δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθεοῦντο ;

Συμπληρωθέντων. Εν. ὁρισμένον
 δέον, εἰς. Συμπληρωθέντων. ὁρισθέντων
 9. Συμπληρωθέντων. 13.

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ ποῦτε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον
σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... Π.ε.ρί... τὸ.
 ...1900... ἔχινε... ἡ... ω.ρ.ώ.τ.η... φῶ.τε.υ.μ.α...
 ...κατὰ τὸ... φ.υ.τ.ε.ί.α.ν... α.ν... α.ν... α.ν...
 φ.ω.τ.ο.γ.ρ.α.φ.ί.α... Μ.έ.δ.υ.α.ν... Α.ν.δ.ρ.ί.α...
 ...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν... Μ.έ.δ.υ.α.ν... Α.ν.δ.ρ.ί.α...
 ...

στ.' Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρά-χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν-
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ... Μ.έ.δ.υ.α.ν... Α.ν.δ.ρ.ί.α...
 ...
- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ἄ.). Ἐάν... Μ.έ.δ.υ.α.ν... Α.ν.δ.ρ.ί.α...
 ...

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογία, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) . Τά χαρτα μὲ βεβαι. μέ. νην.
 μὲ β. εν. με. ... φ. ν. εν. εν. ... τ. ό. εν. εν.
 ξηραθ. ή. Τ. ό. δ. εν. εν. με. δεμάτια. καί. τ. ά.
 μετα φέρουμε με τ. ά. φ. ω. εν. στο
 β. ω. εν. π.

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Κ. ά. δε. χω. ρ. ά. γ. ι. ... εἶχε. καί. τ. ό. άλωνι
 . τ. εν. ... β. εν. ... μετεφέρ. εν. ο. τ. ά. ... δεμάτια
 με. φ. ω. εν. ... β. τ. ό. εν. ... ω. με. καί.
 . άλωνι. φ. εν. ο.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινος τόπου λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνετα ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθαρισμένος τρόπος τοποθετήσεως;

Λ. ε. ξ. ε. τ. ά. δε. μ. ω. ν. ι. ά. ... τ. ό. ω. ...
 . δε. ι. εν. ι. ά. ... δε. ά. τ. ά. ... δε. μ. ά. τ. ά. ... με.
 τ. ά. σ. τ. ά. χ. ν. α. π. ρ. ε. ι. εν. α. ω. εν. ... κα. τ. ά. ω. εν. α. ν. α. ν.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλώνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρὶσμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι; ε. φ. α. η. εν. εν.

... δι. εν. έ. κα. δε. εν. καί. ... ε. με. σ. ... ε. χ. εν. ι. εν. ο.
 . ό. ... χ. ω. ρ. ι. ε. μ. ό. ... ε. εν. ... χ. εν. ν. ή. κ. τ. ά. ...

- 4) Ποῦ κατασκευάζεται (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

... Ε. ξ. ω. ... τ. ό. ... χ. ω. ρ. ι. εν. καί. ... δε. εν. ...
 ... α. με. ρ. εν. ... τ. ό. ... ε. χ. ρ. ι. εν. ...

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰουδήποτε ἄλλον.

Δέν. διαφέρει... διὰ ν. β. τῆς... τ. α...
 δοκίμια, λύνονται... καὶ... διὰ ν. β. τῆς...
 ...φορὰς... μέσ... διὰ ν. β. τῆς...
 μετὰ ἀλάνιστον.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλάνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλάνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

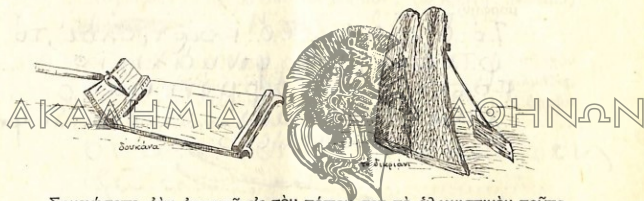
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ ξύλινος στῦλος, ὅπου δύο μέτρων (καλούμενος στηγερὸς, στρούλουργας, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου εξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἀκρον τῶν τὰ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρος», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

Περιφέρονται... καὶ... χωρὶς...
 ...διὰ ν. β. τῆς...
 ...καὶ...
 ...διὰ ν. β. τῆς...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλάνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνο-στῦλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινας τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλάνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλάνιζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλάνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). **Τὰ.....
μηχάνηματα δὲ νοητὰ με βχοινία ἀπὸ
ἐξ. μακίστρι καὶ βόδια ἀπὸ τὰ
..υέραι..**

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὺς εἰς
ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάνια, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρωμεθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
στικὸν μηχανημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; **Η. Ν. Τ. Ο. Υ. Μ. Α. Ν. Η.**

**ἀπὸ τ. ἐκείνου ἀπὸ δύο βανίδας πρὸς πρὸς
ἐκείνας καὶ ἐκεῖ διηγεῖται πρὸς τὸ μακρύτερον
(ἐξ. ἐκείνου) μετὰ τὴν δὲ οὐκ ἐκείνου
ἐκ. ἐκείνου. Η. Ν. Τ. Ο. Υ. Μ. Α. Ν. Η.
..δύρεται..**

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

> Από 2-3 εὐν. νύκτα καὶ
 ἐξέρχινε... 6.11.12. Ἐδ. μετ. κέρει
 > Α. δὲν. ὡς εἶχε διέρας γὰρ
 τὸ λύχ. 16 μ.α., διαρκ. 400 βε.
 καὶ 3 ἡμέρ. δ. δ. αὐ. 16 μ.α.
 (λ. ὡς οἱ).

- 12) Ποια άλλα αλωνιστικά έργα είναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν) :

Τὸ διπρᾶν, τὸ κατεργασθῆναι, τὸ
φτιαστῆναι, τὸ φανερῶναι, τὸ
ἐκθεῖναι, τὸ ἀπομνησκῆναι
ἡμῶν τε καὶ ὑμῶν. Ἐκείνη ἡ
ἐκείνη ὁμολογία.

- 13) Κατά την διάρκεια του άλωνισμού ο γεωργός με το δικάλι ή το δικράνι, έρχομενος γύρω εις τὸ άλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόππους στάχυν ;

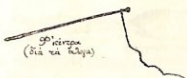
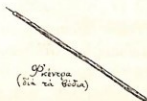
N. a.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'έντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Ναὺ ἡ ξιδιή, Ξυλινὴ βάρη
μὲ αἰχμηρὴ μεταλλικὴ ἀμφο
στὶ 22 —

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἡλωνίζοντο καθ' ἡμέραν . . .

... λέγεται... δούλωνι...

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

... ~~κόπτα~~... Λοιμνί...

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. κοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωνιάτες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βόδια ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν...

... οἱ δούλωνισται με δούκα του ζῶα

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

... Ναι, τὸ κοπάνισμα εἰς χονδρὸν ξύλον...

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

λέγεται ὡς ἄνδρος καὶ ἔχει ὅμοιον σχῆμα
ὡς ἄνδρος καὶ ἔχει ὅμοιον σχῆμα
ὡς ἄνδρος καὶ ἔχει ὅμοιον σχῆμα
ὡς ἄνδρος καὶ ἔχει ὅμοιον σχῆμα

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.).. Στὴν αὐλήν καὶ...
δι' ὅλα τὰ δημητριακὰ...

κοπανὸς στρωγγλός

ξύλο κομμινατό διὰ τὸ κοπάνισμα
μικροῦ ὠροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν; .. μόνον τῶν μελῶν...
τῆς οἰκογενείας.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Μικρὸ δριῶνι... θήν... αὐτὴ... ὑαῖ... εἰς...
 ἰδ... τὸν... ἀλωνισμὸν... Σκοπὸν... ἡ...
 ναὶ... ἐν... ἐμαρ... ἐν...
 ... β.τ.α.χ.υ.ς ...

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;
 Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

... ο.χ.ι. ...

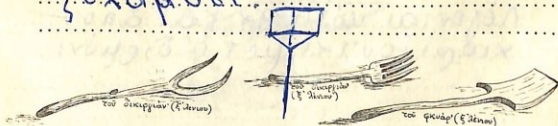
- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἀλωνατικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταίριμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) ...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 ... 1956 ...
 ... ἐν ...

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

... λαμπ... καὶ... ὡς...
 ... καὶ... ὡς...
 ... ζυγαμ...
 ...

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλου ἢ ἐπίμηκες ;
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

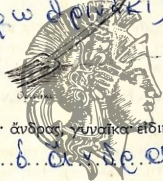
ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Ἐχει σχῆμα θρίμμυτος.....
τίποτε δὲν καρφώνεται.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὸ καρπολόϊ' αὐτὴν διρχήκει.
τὸ φτυάρι τελευτᾷ.
(τὸ καρπολόϊ' εἰναι ὡς τὸ
κατωτέρω θρινάκι).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾷ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστῆς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

Λιχνίζει δὲ ἀνδρας.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἷς τινες τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἄλωνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Λέγονται κότταλα καὶ ἀποχωρίζονται μετ' ὁ δειρμόνι.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἄλωνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

... Δὲν γίνεταί. ὁύτερο δεικνύεται.

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρά τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ;

... Μὲ τὸ δριμόνι καὶ τὸ νεβρίνιο.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ύλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ὀλλῶν μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

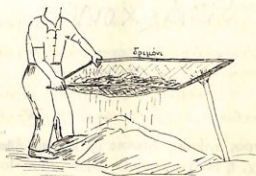
ΑΘΗΝΩΝ

ΚΟΣΚΙΝΟ ΠΑΛΙΟ ΔΕΡΜΑΤΙΝΟ

ΚΟΣΚΙΝΟ ἢ ΑΡΥΛΟΓΟΣ

ΔΡΙΜΟΝΙ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δριμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἡ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ στάν-
ρὸς ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται
κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος
(θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς
τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

Με τὸ δ. ἐργον. 1.
καὶ τὸ καρπὸν δ. οὐχί.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

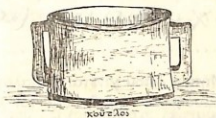
ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.)
εἰς τὴν ἀποθήκην.

Δὲν ὑφάρχον.

- γ'.1) Ποῖαι ὀφειλαὶ πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως
εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια.
Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο
ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ
δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις ὀκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας)... **ὁ... δωματιῆς**
ἔω... ἔρανε... ἐπὶ... ἀλῶνι... μετρ... ὡ... ἐπὶ... βιτὰ... ρι
μέ... τῆ... τ... ὡ... μα... (ἔ... ὡ... ὡ... δοχείον
χωρητικότητος... 12... δοχῶν)... ἡ... τ... ὡ... μα
ἔ... ὡ... ὡ... κούτλος... κατωτέρω.

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἀλῶνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀλωναίτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερου μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν) **ἡ... τ... ὡ... μα... 12... δοχῶν... ,**
τ... ὡ... μα... 16... με... 4... τ... ὡ... μα... καὶ
οἱ... ὡ... οἱ... τ... ὡ... μα... ἀ... ὡ... τ... ν...
... λ... ὡ... κ...

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν, τὰς σχετι-
κὰς συνηθῆσας) **Σ... τ... ὡ... οἱ... ὡ... μα... καὶ... ὡ... τ... οἱ**
ὡ... ν... ὡ... μα... τ... ὡ... ν...

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἀλῶνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; ... ἔτι τοῦ θετιζο...
εἰς τὸν ἔχου ρῶνα,

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

μετὰ τὸ ἀλώνισμα, ἀπὸ...
χωρὶς μετὰ ἀπὸ...

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

... οὐχι ...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ...

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Πυραὶ εἰς τὸ χωρεῖον...
δὲν ἐξίνοντο ποτε,

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν τήν πυράν· παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ;....

2) Ποίος ή ποιοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. δια τήν πυράν.
Τά κλέπτουν ; "Αν ναι, από ποιον μέρος ;

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αί συνήθειαι εις κάθε τόπον δια κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, ᾠσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἐθίμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Συλλογή στοιχείων
διὰ τὴν σύνταξιν
Λαογραφικοῦ Ἀτλαντος
τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἐργασία καὶ συλλογὴ στοιχείων
ἔγένετο κατὰ τοὺς μῆνας Δεκέμβριον 1969
καὶ Ἰανουάριον 1970

Ἦν ὕμνην συνεκάφηκεν ὁ
Ἀθανάσιος Β. Δόβας
Διδάσκαλος Πρωτῆς Πιερίας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Αἱ πληροφορίες ἐλήφθησαν
ὑπὸ ἐμῶν:

- 1) Βασιλείου Δόβα, ἑτῶν 75 καὶ
 - 2) Βασιλείου Ν. Βαϊνά, „ 55
- κατοίκων Πρωτῆς Πιερίας.

Ἐν Πρωτῇ τῇ 24ῃ Ἰανουαρίου 1970

Ανταγωνισμός κτημάτων πρό του 1920

- 1) Αι πεδινάί περιχαί ευρύως, προωρίζοντο δια σκοράν Δημητριακών, ενώ οί όρεινάί τοιαύται διά τήν βοσκήν των κομνίων. Αι περιχαί αὗται ήσαν παρισταί καί δέν ενταλάσσοντο κατά χρονικά διαστήματα.
- 2) Αι περιχαί αὗται ανήκον εις τους Τούρκους μένδεις καί οί παρικοί ενισχυόμενοι κατήματα επ' ενουμίου. Τοῦτο έπαισεν να ίεχύν από του 1922, ότε έχ' άπο το άνταγωνισμό.
- 3) Συμβαίνουν καί αὐτά περιστατικά. Ενδέχεται ό κατήν να παραμένη εν τήν έκείνην του μετά των όρεινών ήτων του παρικού όρους, αὐτή διακρίνεται μετά των όνοματων αὐτών.
- 6.1) Οπωδήποτε οί κατόικοι διασώζονται καί εν εήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν.
- 2) Βεβαίως καί οί εκχιτάι διασώζονται εν εήν γεωργίαν.
- 8.1) Είς τήν μέγιστα κτήματα των χαλασμένων εντάσσοντο μέ διακρίνον τήν σιωπήν οί κατόικοι.
- 2) Έκτασσόντο κολληχοί. Οί χαλασμένοι (στεργισμοί) διασώζοντο τους πλέον εντατικούς του χωρίου εν τήν εργαίαν των καί διασώζοντε, καί, μετ' ενδυνάμειας, εντασμένους.
- 3) Η άμοιβή των ήτο εις χρήμα.
- 4) Έχρησιμοποιούντο καί εργαίται, διά τήν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐποχικῶς ἐρχαίῃας (θέρια, ἀλώνια κλπ).
 Ἦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες ευχαρόνως. καὶ ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον, εἰς ἀρήν.

5) Δούλοι δὲν ἐχρησιμοποιούντα

6) α. Πουθενά. Ἐδούλευον ἐν τῇ ἐπ' ἐνοικίῳ αὐτῶν
 ματα ἢ ἐν τῇ τεγαμενίᾳ τοῦ τόπου. Ἐξαίρετος
 μόνον διὰ τοὺς νέους οἵτινες ἐπήχαινον ἐν
 ὑλοτομίᾳ ἀλλὰ τοῦτο ἦτο ἀπὸ πρὶν ἐπάνον.

β) Ὅπως δὴ ποτε ἐποχικῶς.

δ. 1) Τὰ χωρία ἐγκαίοντο κυρίως μὲν φεσίην
 κυπρίων καὶ δευτερευόντως μὲν καὶ μετὰ τὴν
 καλαριᾶς, μετὰ τὸν θέρμα.

2) Εἰς τὸ χωρίον ἡ ἀρσενική παλαιότητα ἔχινε
 τὸ πρῶτον κατὰ τὸ ἔτος 1949.

3) Μετὰ τὸ ἔτος 1940 ἐχρησιμοποιούντο μόνον 3 ἄνδρες
 ἄρσενες, τὸ ὅποια κατεμεύαζον οἱ γεωργοὶ μόνοι των.
 Τὸ εἰδηροῦν ἄρσενος, μετὰ τοῦ 1940 ἤρχινεν νὰ
 χρησιμοποιεῖται (μονόφυτον)

4) Μετὰ τὸ ἔτος 1960 ἤρχιναν νὰ χρησιμοποιεῖνται
 καὶ γυναῖκες.

5) Ἡ μηχανή θέρμα ἐχρησιμοποιεῖται μετὰ τὸ 1965

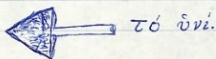
6) Ἡ μηχανή ἀλώνιας δεματιῶν δὲν ἐπῆρξεν ποτέ.

7) Ἡ μηχανή ἀλώνιας ἐχρησιμοποιεῖται μετὰ τὸ
 1956.

στ. 1) Τὸ ζύγιον ἄρσενος τὸ κατεμεύαζον οἱ
 ἴδιοι οἱ καλαριῆται.

2) Κατωτέρω παρατίθεται σχεδιάγραμμα ἄρσενος
 τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποιεῖτο παλαιότερα. καὶ
 καὶ τὸ ἀρσενικὸν ἐχρησιμοποιεῖται ἄρσενος.
 (Τὸ παλαιὸν ἄρσενος εἶναι ὅμοιον μὲν τὸ
 πρῶτον ἀρσενικὸν καὶ μετὰ, τὸ δὲ σημεῖον, ὅμοιον
 μὲν τὸ δευτέρον ἀρσενικὸν κατωτέρω τῆς σελίδος 4.).

4) Εὐὸν ἦτο καὶ εἶναι ἐὸ αὐτὸ δι' ἄρα τὰ ζῆα
χωραφῶν. Εἶναι ἐὸν ἐριωνιστὸν ἐαήματος ὡς
παισιτέρω.

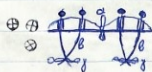

5) 4 ἐκάθη ἐὸν ἀρότρου ἦτο ἐαήματος πλαγίων παρα-
ληλεπείδου.

7) Εὐὰ ἀρνημοποιώμενα ἐργασία, διὰ τὴν κατα-
σκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου εἶναι.
ἐὸν κρινόν, ἐὸν σικάρη, ἡ ἀρίδα, ὁ ξυλοφάρος καὶ
ἡ σικάρη. ἡ σικάρη.

8) α. Πρὸ τοῦ 1930 ὅλοι οἱ ὄρμαινοι μετὰ τοῦ
ὄρμαινου εἶναι καὶ μετὰ τοῦ ἡμῖον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ἡ Παιδεία ἐκρημοποιώμενα ἐὸν ἡμῖον
καὶ τοῦ σικάρη καὶ ὁ σικάρη ἦτο ἀναγκα-
στόν εἰς τοὺς ὄρμαινους ἐὸν ἡμῖον καὶ
ἡμῖον ἀρνημοποιώμενα τὰ τραβηχτά καὶ
οἱ σικάρη.

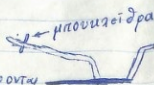
Ζυγός

-α. Λουρί- β. Σέλα- γ. Σελόχοινο-

10) Αὐτὸς ὁ ζυγὸς ἐκρημοποιώμενος καὶ ἀρνημοποιώμενος
καὶ τώρα, ἀλλὰ μόνον διὰ τοὺς ὄρμαινους.

11) Λέγεται μπουλιεῖδρα.

Εὐὰ λοιπὰ μέρη τῶν ἀρότρων ἀναγράφονται
εἰς τὸ βιβλίον.

12) Μέγιστα γὰρ δὲν ὀρχώντων δώδον, οὔτε ὀρχωνον ποτέ.

5) Ἀροτρία καὶ ἐπορά.

α) Τὸ ὄργημα γίνεται διὰ τῶν ἰδιοιότητων (ἀνδρός). Ὅταν οὗτος διέδετε ὑπέρτερον (παρὰ τὴν) ἀπὸ ἐμῶν.

β) Ὁ βόυς ὀδηγεῖται εἰς τὸν ζυγόν. Τοποθετοῦμε τὸ ζυγὸν ἐπὶ τὸν αἰμὸν τοῦ βοῦς καὶ δένουμε τὰς ζεύγας. Παίρνουμε ἐξ ἐσταβάρι τοῦ ζυγῶν, καὶ ἐνώνουμε ἐξ ἐσταβάρι μετὰ ζυγῶ καὶ αὐτὸ περδένουμε. Τὸ ἀνέρι, προσδίδει, καὶ δένουμε τὴν μπουνιεύειν ἐπὶ τὴν ἀνέρι τῶν ἐσταβάρων.

2. Ἀπὸ τοῦ βοῦς, εἰς ἀνέρι, ἀπὸ τοῦ ἀνέρι, περδένει εἰς ἀνέρι, καὶ δένουμε τὰς ἀνέρι, συνδέομε τὸν κρῖνον τῶν ἐσταβάρων μετὰ τὴν ἀνέρι καὶ μετὰ κρῖνον συνδέομε τὰ τραβηχτὰ μετὰ τὸ ἐσταβάρ. Τὰ ἀνέρι, ἐξ ἐνώνουμε μετὰ ἐσταβάρ καὶ αὐτὰ προσδίδονται ἐπὶ χειροτάβῃ τῇ ἀριστερῇ.

3. Ὁ γεωργὸς τοῦς ζευγμένους βόας ἀποδύνει μετὰ ἐσταβάρ δένειν ἀπὸ τὰ αἰμάτα, τοῦς δὲ ἵππους καὶ ἄρῶνους μετὰ ἐσταβάρ δένειν ἀπὸ τὸ ἀνέρι. Εἰς τὴν δευτέραν περίπλυνον ἐξ ἐσταβάρ προσδένεται εἰς τὸ ἀνέρι, περδένει ἀπὸ τὰ πανουμάγια καὶ φέρει ἐπὶ χειροτάβῃ τῶν ἀνέρι, ὅταν καὶ προσδένεται.

4. Τὸ ὄργημα γίνεται περιφερειαῶς.

5. Ἡ ἐπορά καὶ τὸ ὄργημα τῶν ἀνέρι γίνεται μετὰ ἐπορίαν.

Ἡ ἐπορία χωρίζεται μετὰ πρῶτα βαδύτερη αὐλαίαν.

6. —

7. Καὶ ἡμέρον καὶ παλαιότερα ὀρχονον δύο ἡμέρον

ἀποτριβή: πλῆρως καὶ βαθιά.

Οἱ τροχοὶ οὗτοι ἀρνησιμολοιοῦνται ἐν εἰς πορὰν
ἀναβοῶν, λάρνακος καὶ βίτου.

δ. 1) Διὰ τὴν ἐωρεάν ἀραιοποίησιν καὶ βαρύνεισιν γίνονται πρὸ τῆς ἐωρεᾶς, πρὸ ἀέριαι ὄργανα, δύο ὀργῶματα (τὸ πρῶτον ἀέριαι ὄργανα καὶ τὸ δεύτερον διαβάσμα). Αὐτοὶ ἐν αὐτῇ ὄργανα, καὶ ἐν τῇ ἐωρεᾷ, τὸ ὄργανον ἐωρεᾶς.

2). Διὰ τὸ φύτευμα κηρυττικῶν γίνονται οἱ ζῆλοι
ἐργασίαι; Ὁργῶμα, αὐλακία καὶ φύτευμα μέ-
λου θαι, διὰ κηρυττικὰ, ὡς οἱ ντομάτες, πιπερίζ,
πράσοι, κλη, ἔνῳ ἐπὶ κηρυττικὰ, ὡς πατάτες,
φαγόλας, κρεμμύδια καὶ κρεμμύδι ὁργῶμα, φύ-
τευμα, μοτὰ ψωλίσαι.

37. **ΑΚΑΔΗΜΙΑ** **ΑΘΗΝΩΝ**
 γίνεται ἀφρανότατος βίβλα ἀμεψιμπορά.

4). Διὰ τὴν παλιέρειαν διὰ καὶ πρὸς γίνονται, ἓνα ὄργωμα κατὰ τὸν Σεπτέμβριον καὶ ἓνα ὄργωμα, εἰς ὠρεάς, κατὰ μῆνα Νοέμβριον.

Διὰ τὴν καλλιέργειαν ἀραβοσίτου, βόμβακος κλπ.
γίνονται τρία ὁρεγμάτα. Τὸ πρῶτο κατὰ Φεβρουά-
ριον, τὸ δεύτερον κατὰ Μάρτιον καὶ τὸ τρίτο εἰς
ἑωρεῖς κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον - Μαΐον.

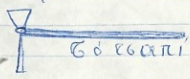
5) Κατά την εωρὰν χρησιμοποιοῦνται δὲ διστάκι
καὶ ἐξ αὐτῶν λαμβάνονται ὁ εὐόρος καὶ διασωρ-
πίστην δὲ καὶ εὐορία.

β) ὁ καθαρισμός τῶν χωμάτων καὶ χόρταιν ἀπὸ
τὰ φτεροὶ τοῦ ἀετοῦ, γίνεται μὲ ἐλαιοποιεῖς
εἰδηρεῖα ράβδον, ἣ ὁποῖα εὐρίσκονται ὡς τό

Διπρον της ξιάλης (βουιέντρον).

2) Μόνον εν τήν εωρεών του είτου καί λάρβαιος γίνεται τό εβάρισμα.

3) Η ειαφή των μερών του άρρω, πού δίν έχουν έρωδη, γίνεται μέ τό εβαπί.

β) Διά τό εβάρισμα, χρησιμοποιείται άπομαστίω ή εόπα. Ο καβμάς αρχειμωσιέται μόνον διά κερύδη έόαφι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

6) Μόνον εν τήν εωρεών άρχειμωσιέται ο επαρής.

7) Για την καλλιέργεια εόρων αρχειμωσιούνται συνήδω καί χόνιμα αωράφια καί εωωδηποτε ποτιετινά.

8) Για την καλλιέργειαν ρόβης καί εαντ καί πίο άιδύνατο αωράφια αρχειμωσιούνται, ένω διά τήν καλλιέργειαν τώ κριφυλιώ, τώ πίο χόνιμα καί ποτιετινά.

9) Τα γεωμπα καί κριν καί τώρα, γίνεται μόνον κατό φωλιές ή εωρα. —

Β. Θεριμός.

α) 1) Εά δημητριακά εδερίζοντο μέ τό ερεπάνι καί ετό άλλο χέρι εοήχε ή παλαμαριά (ξυλίνη παλάμη) διά να προφυλάγαι ο θεριμός από τά ξιγάνια καί τό κόψιμο.

2) Τα τριφύλλα με δ κανόνες θερμότητας μένουν.
3) Η κόψη του δρεπανιού είναι οδοντωτή, ενώ της
κόβας ομαλή.

4) Η χειρολαβή τῷ δρεπανιῷ εἶναι ξυλίνη καὶ ὀ-
βιδρωτὸς σκελετὸς λέγεται δρεπάνι.

5) Τα δερικτιὰ ἔρχονται κατεβιγύσων οἱ
ὀβιδρωτοί.

6). Τα ρεβίδια, ἡ γαυή, ἡ ρόβη καὶ τὰ φαγόχοι, βυ-
λίζονται δι' ἐκρίφωσιν.

β) Θερμότης τῶν δημοτριάων.

1) Τα δημοτριάα θερμούνται 20-25 ἐκ. ἐπὶ τῷ ἰδάφει.

2) οἱ σταύροι πρὸς μένων μετὰ τὸν θερμὸν μαζὶ με-
τὴν ρίζαν λέγονται « ὀβιδρωτοί ».

3) οἱ ἴδιοι δὲ θερμὰται ἀποβιγύσων ἐπὶ τῷ ἰδάφει τὸ

δρεπανιόν.

4) Τα δημοτριάα κοπόμενα καὶ κολλὰ μαζὶ καὶ αἱ
μεγαλαὶ τῶν σταύρων πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν.

5) Τα τοποθετούμενα μαζὶ δημοτριάα, λέγονται δημοτριάα.

γ) Οἱ δημοτριάα.

1) Τὸν θερμὸν κόμηνον ἄνδρες καὶ γυναῖκες μαζὶ.
Θερμὰται δημοτριάα δὲν ὀβιδρῶν.

2) —————
3) Καὶ οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες ἔχουν ἐν τὴν δημοτριάαν
αἵματι, πρὸς προφύλαξιν, τὴν παθολογίαν (εἶδος
ξυλίνου χαντιῶ).

4) Τρόπος, ὡς πρὸς τὴν ἐναρξιν καὶ δημοτριάαν, δὲν ὀβιδρῶν.
Οἱ δημοτριάα ἡμέρα τῆς εβδομάδος ἔχουν δημοτριάαν.

5) Τραυματῶν πολλὰ τραυμάτια. Τὸ βλαβερότερον εἶναι
« ὀβιδρῶν μετὰ τὴν παθολογίαν ».

Κάτω ἐπὶ τὸν κόμηνον, κατὰ τὴν ἑλαστικότητα, δημοτριάα δὲν ὀβιδρῶν.

δερίζει ει ή παχύνει. Στοιχίμα βάζουν, ο Γιάννος
 ει ή παχύνει, ποιός δά διψάει, προτού νάρθῃ
 τό χιόμα. Διψάει ή παχύνει, προτού νάρθῃ τό
 χιόμα, νερό βρέ Γιάννο, γιατί δά πεθάνω καί
 τότοιο στοιχίμα ποτέ δέν ματαβάνω.

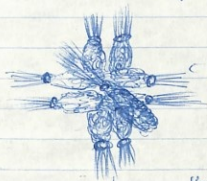
6) Στην άκρη τῶ χωραφιοῦ, ἀψήνων 2-3 μ. βίτην
 ἀδέριστο. Αὐτό τό κόμουν γιά νά ἔχη πάντα τό
 χωράφι βιτάρι καί νά μὴν μείνη ποτέ χωρίς
 βοδεῖα. Ὁ πρωτεράτης, αὐτός πού ἀόβει τούς
 ὄρχους, στόν τελευταῖο ὄρχο γυρίζει ἀπό μέσα
 γιά νά γυρίσῃ ἡ βοδεῖα, τήν ἄλλη χρονιά αὐτό
 τό χωράφι καί νά μὴν φύξῃ βέ ἄλλο χωράφι.
 οἱ ἄλλοι ἔρχετες, δερίζουν τήν ἔξω.

δ) Τό δέσιμο (δεμάτισμα) εἶναι σταχύων
 1) Τό δέσιμο τῶν σταχύων γίνεται
 ἐπὶ τῶν ἡμερῶν, ἀμέσως μετὰ τὸν δερισμόν. Εἰδίως
 ἔρχετες (οἱ δετιάδες) δένουν τὰ δέματα.

2) Ὁ ἴδιος ἔρχετης, ὁ ὠστός μαζύ μὲς εἰς χερεῖς,
 προβαίνει καί εἰς τό δέσιμο τῶν δεματιῶν. Τὰ
 δέματα δένονται μέ τό ἴδιο τό βιτάρι ὡς ἔξῃ:
 Πιάνομε δύο χερεῖς μαυριά βιτάρια, τὰ ὠστὰ
 ἔχουμε προηγουμένως τοποθετεῖν στό νερό γιά νά
 μαλακώσουν, καί δένουμε ἀπὸ τό μέρος εἰς
 σταχύων ἀντιθέτως καί ἔτσι κατασκευάζομε τὰ
 «δεματκά». Μέ αὐτὰ δένουμε τὰ δεμάτια.

3) Τὰ δεμάτια μετὰ τό δέσιμο συμμετρώνονται
 εἰς ὁρούς, ἀνά 9 ἢ 13. Οἱ ὁροὶ αὐτοὶ ὁρο-
 μάζονται στό βέ καί τὰ δεμάτια τοποθετοῦνται
 σταυροειδῶς, μέ τὰ στόχια πρὸς τό ἑωστριῶν,
 γιά νά προφυλάσσονται ἀπὸ τὴν βροχὴ καί τὴν

τοποθετείται ζήλωνα για να το εισπάρει.

Η βτάβα

Όταν συγκεντρώνουμε όλα τα δέρματα σε ένα βόρο, γύρω από το δάσιν, τότε έχουμε τις θυμωνιές. Τα δερμάτια με δώ τοποθετώνται όπως στις βτάβες, αλλά πολλά μαζί (500-600 δερμάτια).

Συμμοριδή των θυμωνιών

Τα θυμια γυαλίσονται, κατά μέγεθος, τον Μάρτιο-Απρίλιο. Τό έτος 1900 περίαν έγινε πρώτη μαθηματική. Η σύμμορι των θυμωνιών γίνεται με την συμμοριδή των θυμωνιών.

Συμμοριδή των βανών

Βά φωα έτρεφοντο με άχυρο. Μετά το 1960 έρχοντο να τρέφον να φωα με βανό και τριψύλλι. Ό βανός δερμαίται κατά τον Ιούνιο και με κόβει. Βό κόβει με βανό και άχνηται η ή τώων, ώ βαν να στεγνώση. Κατόωιν δίνεται δερμάτια και μεταφέρεται με το φωα βανός άχυρώνος και στις άωωδής.

Αθωνισμός

Κάθε άχρηφι συνηθώς έχει και το άθωνιστον. Έπει συγκεντρώνονται τα δέρματα στις θυμωνιές και μετά άθωνίζονται. Στις θυμωνιές το δερμάτια συγκεντρώνονται άθωνός την άωωη μασιόδυνειν. Βά θυμια και άθωνιστον.

